

Список літератури

1. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують типову програму для кривдників: Збірник практичних матеріалів. – Київ, 2020. – 132 с.

2. Руденко Л. М. Біхевіоральний підхід до вивчення агресивної поведінки розумово відсталих дітей / Л. М. Руденко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. - 2014. - Вип. 28. - С. 332-337. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2014_28_72

3. Dollard J., Miller N.E. Personality and psychotherapy. // Dollard J., Miller N. E. / New York : McGraw-Hill, 1950. – 179p.

*Науковий керівник: Наталія ПРОСКУРКА,
канд. психол. наук, доцент*

УДК 159.923:355.271 (043.2)

Марина КУЛІНІЧ

Національний авіаційний університет, Київ

ДИЛЕМА ВИБОРУ МІЖ ІНДИВІДУАЛЬНИМИ ІНТЕРЕСАМИ ТА ГРОМАДЯНСЬКИМ ОБОВ'ЯЗКОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови війни завжди ставлять перед суспільством складні завдання вибору – турбота про своє особисте благополуччя чи обов'язок перед країною та її захистом. Ця суперечність між індивідуальними потребами та громадянським обов'язком стає особливо актуальною у часи війни, коли кожен із нас стикається з важливими виборами та моральними дилемами.

З одного боку, в умовах війни, в людей виникає цілком закономірне бажання забезпечити собі та своїй родині безпеку, комфорт та майбутнє. Люди відчують страх за своє життя, і їхнім першим рефлексом може бути захист себе та своїх рідних. Що в свою чергу може наштовхувати їх на те, щоб ухилитися від призову в ЗСУ та стежити за тим, щоб їхні ресурси та інтереси залишалися не враженими військовими подіями.

З іншого боку, всі громадяни є частиною єдиного цілого – свого народу, країни, суспільства. В усіх є обов'язок брати участь у захисті своєї батьківщини, бути готовими служити в армії, надавати допомогу волонтерам або забезпечувати підтримку військовим. В наслідок чого

люди можуть відчувати моральну та правову зобов'язаність допомагати суспільству та захищати інтереси свого народу.

Дилему вибору досліджували такі відомі науковці як Еріх Фромм та Джон Стюарт Мілль. Фромм розглядав психологічні аспекти індивідуалізму та соціальної відповідальності в своїх працях про людську природу та соціальні взаємини. Він зауважував на важливості самосвідомості та самореалізації, а також на впливі соціальних потреб на людину. Філософ Джон Стюарт Мілль, обґрунтував принцип утилітаризму, згідно з яким морально правильним є те, що приносить найбільше щастя найбільшій кількості людей. Погляди цих вчених дають можливість краще зрозуміти складність цієї проблеми та зробити свій власний усвідомлений вибір.

Говорячи про сьогодення, сучасне дослідження, яке було опубліковане в журналі *The Economic Journal*, показало, що люди частіше роблять вибір, що відповідає їхнім короткостроковим інтересам, навіть якщо це шкодить їхнім довгостроковим планам. Це пояснюється тим, що люди схильні до емоційного прийняття рішень та не завжди мають інформацію, необхідну для прийняття виваженого вибору. А також, іноді люди нехтують майбутніми вигодами на користь сьогоденних, що особливо актуально під час воєнного стану.

Для вирішення цієї дилеми людині потрібно в першу чергу визначити власні пріоритети та зрозуміти що для неї важливо, оцінити рівень ризику та усвідомити можливі наслідки прийнятого рішення. За потреби, людина може звернутися за допомогою до психолога або ж психологічної групи, оскільки об'єднання з іншими людьми може допомогти зробити правильний вибір та пройти крізь важкі часи.

Отже, вибір між індивідуальними потребами та громадянським обов'язком – це складна моральна дилема, яку кожна людина має вирішити для себе сама. Не існує єдиної правильної відповіді, адже вона залежить від багатьох факторів, таких як особисті переконання, сімейні обставини, стан здоров'я, рівень ризику.

Необхідно розуміти, що індивідуальні потреби та громадянський обов'язок не взаємовиключні концепції, а можуть і повинні існувати паралельно. Знаходження балансу між цими двома аспектами допоможе кожному із нас відчути себе частиною єдиного суспільства, врахувати власні інтереси та одночасно відчути себе корисним членом суспільства, готовим приймати відповідальність за свою країну та її майбутнє.

*Науковий керівник: Наталя ЛИТВИНЧУК,
старший викладач*